

Si Capellania per actum inter vivos instituta et vivo adhuc fundatore iam est effectum suum sortita, instante fundatoris haerede, sive successore, nequit amplius in Beneficium ecclesiasticum erigi:

Quia mutaretur evidenter lex a fundatore in limine institutionis praescripta.

Si Capellania vivo fundatore, effectum suum sortita non est, vel per actum ultimae voluntatis fundata exhibeatur, potest instante haerede vel successore, aut executore testamentario, per Episcopum in Beneficium ecclesiasticum erigi:

Quia in hoc casu haeres vel successor praesumitur institutus mandatarius ad id exequendum quod utilius est, et magis ipsi Capellaniae expedire iudicabit.

Capellania laicalis, sive manualis vel mercenaria

Est quaedam pia fundatio sive assignatio certorum reddituum, ut determinatae celebrentur Missae, cui alia adhuc onera adiungi possunt.

Capellania laicalis non est Beneficium,

Quia a privato procedit, vel Ecclesiae non habet auctoritatem.

De Electione ad Beneficia Ecclesiastica.

Quatuor sunt modi quibus Beneficia obtinentur:

Nempe, *electio, postulatio, collatio et institutio.*

Electio defini potest

Vocatio personae idoneae ad ecclesiam aut praelaturam vacantem, a legitimis electoribus facta, et a superiore confirmata.

Canonica electio triplici modo fieri potest, nempe:

Per scrutinium, compromissum, inspirationem et quasi inspirationem.

Canonica electio per *inspirationem* fit,

Cum ex divina revelatione quis in Episcopum eligitur ut contigit in S. Nicolao et S. Ambrosio.

Canonica electio per *quasi inspirationem* fit,

Cum nullo praecedente tractatu, omnes electores, quasi divino Spiritu afflati, uno corde et ore ad aliquem in Episcopum designandum concurrunt.

Cum qui habent vocem activam eligendi, nemine dissentiente, eorum facultatem uni aut pluribus idoneis compromissariis concedunt, ut ipse vel ipsi omnium vice Episcopum eligant.

Canonica electio fit per compromissum,

Si compromissariis data sit facultas quamcumque idoneam personam eligendi.

Compromissum dicitur *absolutum*

Si compromissariis data sit facultas eligendi aliquem de determinato Capitulo, aut Collegio aut etiam eligendi tantum illum, quem maior Capituli pars probaverit, tum de scrutinio participat.

Compromissum dicitur *limitatum*

Cum a Capitulo legitime convocato tres ab ipso Capitulo deputantur scrutatores fide digni, qui primum a se invicem, deinde a singulis Canonicis secreto et diligenter, vota exquirant, eaque in scriptis referant et publicent.

Canonica electio fit per scrutinium

Numeri ad numerum, zeli ad zelum, et meriti ad meritum.

Facta publicatione, instituitur comparatio electorum

Habet locum, si vota sunt publica, data per scriptum vel viva voce; si secreta sunt vota, fit tantum comparatio numeri ad numerum.

Comparatio votorum in electione, de merito et zelo electorum

In quem maior et sanior pars Capituli consenserit. In hac electione non datur appellatio, licet quidem detur protestatio.

Ille denunciatur in Episcopum electus

Scrutinium toties est iterandum, quoties aliquis agnoscatur canonice electus, vel electio in Compromissum est deducenda.

Si facta publicatione, nemo maioritatem absolutam retulerit votorum,

Intra octo dies, si commode feri queat, est significanda electio.

Electio legitime peracta

Mensem ad electioni de se factae consentiendum; post praestitum consensum tres menses habet ad confirmationem a Summo Pontifice petendam.

Electus habet

De natalibus ipsius electi, de aetate et doctrina, deque moribus.

Processus informativus conficitur

Est processus si omnia legitima adsint, et Summo Pontifici in Consistorio referantur.

Praeconizatio

Per eundem Summum Pontificem solemniter emittitur electi confirmatio.

In Consistorio consultis Cardinalibus,

Promotus per confirmationem consequitur

Potestatem valide peragendi omnia quae ad solam Episcopalem iurisdictionem pertinent; quam exercere potest postquam Litteras confirmationis suae Capitulo Cathedralis exhibuerit.

Promotus post confirmationem intra tres menses, debet munus consecrationis suscipere,

Quia alioquin, ad fructus perceptos restituendos, et post sex menses ad Ecclesiam dimittendam damnatur.

Consecratio tribuitur

Ab aliquo Episcopo ex commissione Pontificis cum assistentia duorum aliorum Episcoporum.

Per Episcopalem consecrationem

Ordinis potestas et officii Episcopalis plenitudo confertur.

Certum est Episcopum solum electum et nondum confirmatum

Ea, quae ad officium Episcopale pertinent, ne posse quidem attingere, quin a iure sibi per electionem acquisito decidat.

Si agatur de Episcopatu in remotis ultra Italiam S. Sedi immediate subiecto, et quando Episcopus a Capitulo suo electus fuit in concordia,

Hoc quidem casu propter Ecclesiae necessitatem vel utilitatem, Episcopus post electionem, et ante confirmationem potest in temporalibus et spiritualibus dispensative administrare.

Postulatio definiri potest

Petitio habentium ius eligendi, Summo Pontifici facta, ut ad Episcopatum eum admittat, qui propter canonicum impedimentum eligi nequit.

Postulatio ab electione differt

In eo, quod electio fit de digno, postulatio vero de eo qui aliquo impedimento laborat; electores post electionem nequeunt amplius poenitere et variare, et post postulationem possunt variare si nondum sit acceptata.

De Beneficiorum Collatione.

Collatio propria dicta definitur

Canonica concessio beneficii vacantis, ab habente potestatem libere facta.

Collatio ab electione et postulatione differt:

Nam electio et postulatio fiunt a clericorum Collegio in Beneficiis maioribus; et collatio in Beneficiis minoribus et ab unico conferente regulariter fit.

Potestas in conferente, capacitas in acceptante et canonica collationis forma.

Tria ad legitimam collationem requiruntur nempe:

Est Summus Pontifex ad cuius intuitum omnia orbis Beneficia sunt manualia.

Primus omnium absolutus Beneficiorum collator

Iure praeventionis, concursus et devolutionis.

Summus Pontifex ex iure communi Beneficia confert,

Cum certae personae dat mandatum de *providendo*, quo inferiorem collatorem praeventit, ne alteri quam mandatum habenti, Beneficium vacans, aut proxime vacaturum, conferat.

Summus Pontifex iure praeventionis Beneficia confert

Cum vere aliquem in vacante Beneficio instituit, in quo loci Ordinarius instituere pariter potuisset.

Summus Pontifex confert Beneficia, iure concursus

Cum intra tempus a lege definitum non fuerunt aut fuerunt male collata.

Summus Pontifex iure devolutionis Beneficia confert

Ne diuturna Beneficiorum vacatio, propter negligentiam aut culpam Praelatorum, Ecclesiis praeiudicium afferat.

Ius devolutionis constitutum est

Est trium mensium si de praelaturis Ecclesiarum Cathedralium, aut Collegiatarum tum saecularium tum regularium agatur, et sex mensium, si agatur, de aliis Beneficiis minoribus.

Tempus a iure praefixum ut Beneficia conferantur, a devolutionis iure

Ab Episcopo ad Archiepiscopum, et ab Archiepiscopo ad Summum Pontificem.

Devolutio gradatim fit ex dispositione iuris communis ab inferiore ad superiorem collatorem, nempe

Quia ita fuit a S. Congregatione Episcoporum definitum.

In praxi devolutio non fit amplius ab Episcopo ad Archiepiscopum, sed solum ad Summum Pontificem;

Quia Episcopus fundatam in iure communi potestatem habet conferendi, nisi Beneficia sint affecta, aut reservata, vel alteri probentur devoluta.

Ordinarius Beneficiorum omnium collator est Episcopus quoad suae dioecesis Beneficia;

Episcopus potestate conferendi Beneficia uti non prohibetur, etiamsi extra suam dioecesim reperiatur:

Quia Beneficii collatio est donatio, et ad fructus Beneficii Episcopi pertinet, quos ubicumque Episcopus reperiatur, recte colligit et donare potest.

Omnia Capitula cathedralia, sede vacante, conferunt Beneficia ad collationem Episcopi et Capituli communiter spectantia:

Quia sic habetur Cap. unic. de sed. vac. in 6. Collatio pertinet simul et in solidum ad Episcopum et Capitulum, et communis collatio Episcopo et Capitulo si uno deficit consolidatur in alio.

Capitula conferunt Beneficia, quae erecta fuerunt ex bonis mensae ipsius Capituli et quae ex diuturna et immemorabili consuetudine a Capitulo collata semper fuerunt:

Ita in cap. 6 instit. et Card. Soglia de iure priv. § 93. Ad instar Episcoporum Cardinales in propriis titulis beneficia conferunt.

Capacitas ad Beneficia obtinenda, vel acceptanda

Omnibus inest clericis, quibus non aufertur a lege.

Capacitas ad Beneficia acceptanda aufertur a lege

Clericis coniugatis, omnibus excommunicatis, suspensis, interdictis, filiis haereticorum, carentibus aetate, ordine, doctrina, moribus a S. Canonibus praescriptis; omnibus irregularibus ad ordinem quem Beneficium requirit.

In iure sancitum est ne Episcopus aut alius collator

Beneficium in suis manibus resignatum aut dimissum, queat conferre alicui consanguineo, affini, aut familiari suo, vel illius, qui Beneficium dimisit.

Filius illegitimus nequit obtinere Beneficium in Ecclesia, in qua Beneficiatus est Pater, nec obtinere Beneficium a patre quocumque modo dimissum.

Ratio huius prohibitionis eruitur ex sancto motivo, ne memoria paternae incontinentiae divino ministerio laedat. Trid. Sess. XXV, c. 15 de Reform.

Cap. 11 et 17, de fil. presb., et Benedictus XIV.

Si agatur de filio legitimo qui natus est ante patris ordinationem, hic nequit obtinere eiusdem patris Beneficium immediata successione, sed potest obtinere si quae sit intermedia persona.

Cap. 12, de fil. presb. et cap. 8 eodem.

Filius legitimus obtinere potest Beneficium dissimile in eadem Ecclesia, in qua Beneficiatus est pater.

Quia in casu excluditur imago successionis tanto a S. Canonibus in Beneficiis reprobata.

Nepos ad avi Beneficium admittitur, suo vivente patre;

Quia filius in locum patris ingreditur et ipsum praesentat.

Filius illegitimus non admittitur patre defuncto, ad Beneficium patris:

Proinde per solam expressam collatoris voluntatem Beneficia conferebantur.

Forma collationis olim non erat determinata,

Traditio annuli et baculi aut bireti impositio.

Olim erat indicium voluntatis collatoris beneficii

Ut ante Beneficii possessionem collatoris Litterae, tum a S. Sede, tum a collatoribus ordinariis sint expectandae.

Ad ordinem servandum requiritur,

In forma pauperum, in forma gratiosa, in forma dignum, et ex motu proprio.

Papa pluribus modis Litteras beneficiale conficit, nempe:

Quando clericus pauper Beneficio donatur.

Papa Litteras beneficiale in forma pauperum conficit

Quando Beneficium confert clerico, qui ad illud obtinendum declaratur dignus, atque idoneus.

Papa Litteras beneficiale in forma gratiosa conficit

Quando Pontifex Ordinario mandat, ut alicui Beneficium conferat si eum post diligens examen dignum et idoneum reperiatur.

Papa Litteras beneficiale in forma dignum conficit

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.M.I.

- Papa Litteras beneficiales ex motu proprio conficit Quando in suo Brevis significat cui conferatur Beneficium.
- Ordinarius Litteras beneficiales conficit Iuxta formam in sua Curia vigentem.
- Forma collationis concursus in hoc consistit: Quod, quomodolibet facta vacante aliqua Ecclesia parochiali, et constituto in ea Vicario ad tempus vacationis, cum congrua assignatione fructuum omnes per Episcopi edictum moneantur clerici de libero Concursu die statuta habendo; die statuta, omnes, qui suum nomen cum documentis officiorum, gestorum, qualitatatum et meritorum penes Curiam professi fuerint, coram Episcopo et tribus examinadoribus synodalibus aut prosynodalibus eorum capacitatis in communi periculo fidem faciant; et peracto examine, Episcopo examinadores denuncient, quos, aetate, moribus, doctrina, prudentia etc. idoneos ex concurrentibus repererint ad Ecclesiam vacantem gubernandam, inter quos Episcopus magis idoneum, vel digniorem possit eligere.
- Examinadores in forma concursus Tres esse debent certissimum est.
- Abs dubio examinadores Synodales debent esse.
- Concursus est illegitimus et proinde nulla facta collatio parochiae et provisio neque coloratum possidendi titulum tribuit, Si non sunt tres examinadores, vel tres quidem, sed duo synodales et tertius extraneus, vel si praeter tres synodales, quartus non synodalis adhibeatur, licet iste ab Episcopo specialem deputationem habeat.
- Si forma quoad synodales non est observata Ecclesia parochialis iugiter vacat et manet reservata Sanctae Sedi.
- Sunt examinadores synodales Qui ad hoc officium in synodo dioecesana a maiore congregatorum parte per vota secreta vel publica eliguntur.
- Examinadores synodales Sunt sex saltem, vel ut solet, multo plures, modo non excedant numerum viginti.
- Officium examinadorum synodalius Usque ad aliam synodum perdurat.

- Si intermedio tempore tot synodales emori contigerit ut sex amplius non sint, illi, quos, potest Episcopus in locum defunctorum, cum consensu Capituli et usque ad numerum sex, substituere.
- Se quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. Prosynodales dicuntur
- Aliter incurrunt, examinadores, in simoniae vitium, a qua absolvi non possunt, nisi dimissis Beneficiis quae antea possidebant, et fiunt ad alia in posterum possidenda inhabiles. Examinadores nec quidquam, occasione huius examinis, aut ante aut post possunt accipere;
- Potest criminis et diffamatum propter crimen e Concursu repellere. Ordinarius qui examini praest, Episcopus non potest aliquem qui se examini inscribat, sine iusta causa repellere aut spernere;
- Secus hic posset contra agere ob formam conciliaris non observatam. Ordinarius perfecto scrutinio
- Debet eligere unum ex approbatis, quem digniorem iudicaverit. In foro externo valida est electio
- Si Ordinarius eligit unum ex approbatis. In foro conscientiae requiritur
- Ut Ordinarius digniorem eligat. In foro conscientiae requiritur
- Qui se putat a iudicio, sive relatione examinadorum aut Episcopi laesum. Potest ad Superiorem appellare
- Ne Ecclesia detrimentum patiat. Appellatio tantum datur ad effectum devolutivum, non ad suspensivum; Clericus appellans acta omnia Concursus producere debet.
- Quia iudex appellationis sententiam pronuntiare non potest nisi illis visis et gravamine audito, nec recipiuntur in iudicio aliae attestaciones quam illae quae praesentatae fuerunt ante Concursum. Iudex appellationis
- Debet commonere Episcopum collatorem de appellatione ad se facta. Episcopus collator admonere debet iudicem appellationis, in familiaribus litteris
- De causis quibus impulsus fuerit ne alium eligerit. Ob suspectam fidem iudicis
- Episcopo causas electionis ad S. Congregationem Concilii mittere non prohibetur.

- Ius patronatus est Ecclesiasticum vel laicale.
- In iure patronatus ecclesiastico observanda est forma Concursus, nisi sit a lege foundationis exclusa: Quia Ecclesia vult sibi obnoxium patronum ecclesiasticum, qui Beneficio fruitur ex bonis ecclesiasticis erecto.
- In iure patronatus laicali, forma Concursus non est observanda: Quia Ecclesia non vult gravare Patronum laicum, qui patrimonialibus bonis Beneficium fundavit.
- In iure patronatus mixto forma Concursus non est observanda: Quia iura laici in consortio cum ecclesiastico laedi non debent.
- Forma Concursus non est necessario adhibenda: 1.º In Ecclesia parochiali adiuncta alicui monasterio, dignitati, toti Collegio Ecclesiae Cathedralis vel Collegiatae. 2.º In Ecclesia parochiali adeo paupere, ut examinis operam ferre nequeat. 3.º In Ecclesia parochiali, in qua post trinum Concursus edictum nemo repertus fuit qui se examini subiiceret. 4.º In parochiali adeo factionibus et dissidiis divisa, ut ex Concursu graviora sint mala timenda. 5.º In parochiali, quae cum alia Ecclesia permutatur; et probabiliter, in parochiali de novo erecta.
- Ubi excluditur forma Concursus Requiritur candidati examen, ut de eius capacitate constet.
- Ad similitudinem Ecclesiarum parochialium Praebendae Canonici Poenitentiarum et Theologi Ecclesiarum cathedralium per Concursum conferenda sunt.
- In concursu Praebendarum Poenitentiarum et Theologi Quatuor examinatores ab Episcopo electi, requiruntur.
- Institutio, est triplex, nempe: *Collativa, auctorizabilis et corporalis.*
- Institutio collativa proprie dicta, defini potest: *Canonica concessio Beneficii vacantis facta ab habente potestatem et ad praesentationem eius, qui iure patronatus in beneficio fruitur.*
- Institutio corporalis Appellatur *Investitura*, et fit verbis et re.
- Institutio dicitur fieri verbis Cum Episcopus Beneficiato, mediante traditione

alicuius signi, ex. gr. pilei, Beneficii possessionem tribuit.

Cum Beneficiatus vere et corporaliter in Beneficii possessionem immittitur.

Per ingressum in Ecclesiam, per osculum altaris, per sonitum campanulae, per assignationem sedis in choro etc.

Cap. [18] de praebend. in 6.

Nullam poenam producit.

Si violentiam alicui in Beneficii possessione sibi comparanda intulit.

Est approbatio ad exercendam curam animarum.

In facto immissionis in possessionem Beneficii consistit.

Collativa, ut Beneficiatus assequatur Beneficii titulum; auctorizabilis, ut assequatur iurisdictionem parochialem; corporalis, ut assequatur possessionem Beneficii.

Sufficit collativa et corporalis institutio, proinde non est necessaria auctorizabilis.

De Reservatione Beneficiorum.

Beneficii ecclesiastici vacaturi, per Papam ad se facta avocatio.

Ordinarius nec licite, nec valide Beneficium confert.

In *expressam* et *tacitam*.

Ex Pontificis voluntate manifestata verbis eruitur.

Ex voluntate Pontificis expressa factis eruitur.

Institutio dicitur fieri re

Possessio iuxta consuetudinem, diversis modis peragitur, nempe:

Investitura omitti nequit neque propria auctoritate capi.

Investitura omissa

Omissa investitura specialiter eum intrusum facit

Institutio auctorizabilis.

Institutio corporalis

Si Beneficium iuris patronatus adiunctam curam animarum habeat, dandae sunt institutiones: collativa, auctorizabilis et corporalis.

Si beneficium non est parochiale, ad eius legitimitatem

Reservatio Beneficii est

Stante reservatione ecclesiastici Beneficii,

Reservatio dividitur

Reservatio expressa

Reservatio tacita